

XVII. YÜZYIL

OSMANLI DEVLETİ

1579 - 1699

- DURAKLAMA -

f Pars AKADEMİ

SERKAN CENGİZ

1



III. Murat
(1574 - 1595)



III. Mehmed
(1595 - 1603)



I. Ahmed
(1603 - 1617)



I. Mustafa
(1617 - 1618)(1622 - 1623)



II. Osman (Genç Osman)
(1618 - 1622)



IV. Murat
(1623 - 1640)



Sultan İbrahim
(1640 - 1648)



IV. Mehmet
(1648 - 1687)



II. Süleyman
(1687 - 1691)



II. Ahmet
(1691 - 1695)



II. Mustafa
(1695 - 1703)

2

XVII. YÜZYIL OSMANLI 1579 DURAKLAMA DÖNEMİ 1699

XVII. yüzyılda en fazla savaşmış devlet **Avusturya**

XVIII. yüzyılda ise **Rusya**

Savaşmış devletler
**Avusturya - Venedik - Lehistan
Rusya - Malta - İran**

Devlet Politikası
Sınırlarını muhafaza politikası

Kutsal İttifaka karşı 16 yıl
Venediklilere karşı 24 yıl
Savaşların süresi **arttı**
Devletin Masrafları **arttı**

Ganimetler ve gelirler **azaldı**
Tımar arazilerinden alınan vergiler **arttı**



IV. Mehmet - Avcı Mehmet

arttı



azaldı

Tımar Sistemi Bozuldu

Böylece

Çifbozanlar **arttı**

Köyden kente göç **arttı**

Şehir nüfusu **arttı**

Tarım üretimi **azaldı**

Ayaklanmalar **arttı**

Merkezi otorite **azaldı**

Eyalet askerleri **azaldı**

Kapıkulu askerleri **arttı**

Ordu disiplini **azaldı**

Ulufe ve Culüsün miktarı **arttı**

Savaşlarda başarı **azaldı**

Devlet Ocak içindir anlayışı

3

İç Nedenler

- **İmparatorluğun iç yapısı**
Üç kıtaya yayılmanın getirdiği sıkıntılar

- **Padişah ve Devlet Adamlarının tutumu**
Ekber-i Erşat
Sancak Usulünün kaldırılması
Küçük yaşta tahta çıkış
Valide Sultan etkisi
Devlet adamlarının etkisi

- **Maliyenin Bozulması**
Artan vergiler
Tımar sisteminin bozulması
Saray harcamaları
Ulufe ve Culüsün miktarındaki artış
Coğrafi keşiflerin etkisi

- **Eyalet yönetiminin bozulması**
Eyaletlerde rüşvet ve iltimasın yaygınlaşması
Eyaletlerde halkın can ve mal güvenesi kalmaması



I. Ahmet bu durumu "**Adaletname**" ile önlemeye çalıştı

- **Ordu ve donanmanın bozulması**
Ocağa usüle uygun olmayan alımların gerçekleşmesi
Donanmanın ihmal edilmesi
Yeniçerilerin padişah ve devlet adamlarını öldürmesi
Avrupadaki gelişmelerin takip edilememesi



- **Eğitim Sisteminin bozulması**
Beşik Ulemalığı
Liyakat sahibi olmayanların yönetime katılması
Medreselerde pozitif bilimlerin okutulmaması

Dış Nedenler

- **Doğal Sınırlara ulaşılması**
Doğu → Zagros Dağları
Hazar Denizi
Güney → Umman Denizi
Büyük Sahra
Kuzey Batı → Alp Himalaya
Kıvrım Dağları

- **Sınırlardaki Güçlü Devletler**
Avusturya, Venedik, Lehistan
Rusya, İran

- **Coğrafi Keşiflerin etkisi**
İpek ve Baharat yolunun önem yitirmesi
Merkantalizm

- **Rönesans ve Reform etkisi**
Osmanlı'nın Batı gelişmelerini takip edememesi



4

Celali İsyanları (Anadolu)

- Bu dönem isyanları adını Yavuz döneminde çıkan Bozoklu Celal isyanından almıştır.
- İsyanlar I. Ahmet devrinde artmış Kuyucu Murat Paşa ve Tiryaki Hasan Paşa gibi Vezir-i Azamlar isyanları sert bir şekilde bastırdı

Nedenler

- İdari birim yöneticilerinin kanunlara aykırı davranması
- Enderunlu Türkmen Beylerinin Türkmenlere kötü davranması
- Haçova Savaşı sonrası bazı tımarların halktan geri alınması
- Medrese öğrencilerinin eşkiyalığa başlaması
- Savaş masraflarına karşılık vergilerin artırılması
- Ekonominin bozulması

Karayazıcı Kalenderoğlu
Deli Hasan Katırcıoğlu
Tahvil Ahmet Gürcü Nebi
Canbuladoğlu

Kaçgun: Celali olaylarının yarattığı olumsuzluklar sonrası köylünün tımar topraklarını terkedip şehirlere göç etmesi

İsyanlar

İstanbul İsyanları (Merkezi)

- Yeniçerilerin çıkardığı isyandır.
- İsyanlara, medrese talebeleri, Ulema ve halkta destek verdi

Nedenler

- Culüs Bahşişi alabilmek
- Yeniçerelere ayarı düşük akçe ile maaş verilmesi
- Usule uygun alımların yapılmaması
- Valide Sultan ve devlet adamlarının yönetime katılması
- Devlet, Ocak içindir anlayışının görülmesi



5

Eyalet İsyanları

- Mısır, Bağdat, Yemen, Hicaz, Bosna ve Trablusgarp gibi eyaletlerde merkezi otoritenin zayıflamasıyla çıkan isyanlardır.
- Bu eyaletlerin amacı Osmanlı'dan ayrılmaktır.
- IV. Murat ve Köprülü Mehmet Paşa isyanları bastırmaya çalışmıştır.

Nedenler

- Eyaletlerde yönetimin bozulması
- Rüşvet ve iltimasın yaygınlaşması
- Merkezi otoritenin bozulması

Bu isyanlar sonucunda

Halkın devlete olan güveni azaldı

Tüm isyanların temel nedeni ekonominin ve merkezi otoritenin bozulmasıdır.

Çıkan isyanlarda milliyetçiliğin etkisi yoktur.

Çıkan isyanlar rejime karşı değildir

XVII. Yüzyıl
Celali İsyanları



Fransız
İhtilali



Ortak
Sebepler

Ekonominin
bozulmasıdır.



III. Murat (1574 - 1595)

Siyasal Gelişmeler

Osmanlı'da açılan ilk yabancı okul Saint Benoit (Sen Benuva) (1583)

Cizvit tarikatı tarafından Beyoğlu'nda açılan en aski Latin Katolik okulu

III. Murat Dönemi



I. Ahmed (1603 - 1617)

I. Dönem Savaşlar

Sebepler: Şah Tahmasb'ın ölümü üzerine İran'da başlayan taht kavgaları

Sonuç: III. Murat İran seferine gitti Hazar denizine kadar Ordular ilerledi

1590 Ferhat Paşa Antlaşması

- Azerbaycan, Gürcistan, Luristan ve Dağıstan Osmanlıya verildi

Doğuda en geniş sınırlara ulaşıldı

Doğuda topraklarımıza toprak kattığımız son antlaşma



Osmanlı - İran Savaşları

İlk Osmanlı - İran ilişkileri
1511 Şah Kulu İsyanı (II. Bayezit)

İlk Osmanlı - İran Savaşı
1514 Çaldıran Savaşı (Yavuz)

İran'la ilk resmi antlaşma
1555 Amasya Antlaşması (Kanuni)

II. Dönem Savaşlar

Sebepler: Osmanlı'nın Avusturya ile savaş halinde olması, Celali İsyanlar

Sonuç: Şah Abbas Osmanlıya saldırdı İran, Tebriz ve Erivan'ı aldı. I. Ahmed İran'la antlaşma imzaladı

1611 Nasuh Paşa Antlaşması

- Osmanlı, İran'dan aldığı yerleri geri verecek
- İran buna karşılık 200 deve yükü İpek vermeyi vaad etti



Pars

AKADEMİ

6

III. Dönem Savaşlar

Sebeb: İran'ın Nasuh Paşa Antlaşmasının koşullarını yerine getirmemesi

Sonuç: II. Osman döneminde düzenlenen sefer sonrasında İran ciddi bir çatışma olmadan barış istedi.

1618 Serav Antlaşması

► İran'ın ödeyeceği 200 deve yükü ipek miktarı yarıya indirildi



IV. Murat 1623 - 1640 II. Bağıdat Fatih



IV. Dönem Savaşlar

Bilgi: Yeniçeri Zâbiti Bekir Subaşı Bağdat'ta isyan ederek Şah Abbas'tan yardım istedi

Sebeb: Şah Abbas'ın Bağdat'ı işgali

Sonuç: IV. Murat, Revan ve Bağdat seferlerini düzenledi. **Bağıdat Fatih** unvanını aldı. (II. Bağdat Fatih)

- I. Bağdat Fatih Kanuni

- IV. Murat bu seferlere ithafen Saray-ı Cedid'te **Revan ve Bağdat Köşkü** yaptırmıştır.

1639 Kasr-ı Şirin Antlaşması

- Azerbaycan ve Revan, İran'a bırakıldı.
- Bağdat, Osmanlıya bırakıldı.
- Zagros Dağları sınırı kabul edildi.

Günümüz Türkiye - İran sınırlarının temeli atıldı. **1746 Kerden Ant.** ile şartlar çok fazla değişmedi

7



II. Osman (Genç Osman)
(1618 - 1622)

Osmanlı - Lehistan Savaşları

Lehistan ilk kez Sokullu Mehmet Paşa (III. Murat) himaye altına alındı.

XVII. yüzyılda Lehistan ile savaştık.

XVIII. yüzyılda ise Rusya'nın devlet politikası nedeniyle toprak bütünlüğünü koruduk.



Mısır Çarşısı ve Yeni Cami

IV. Mehmet döneminde yapılmıştır.



IV. Mehmet 1648 - 1687

Hotin Seferi 1621

Sebeb: Lehistan'ın Boğdan, Erdel ve Eflak'ın iç işlerine karışması

Sonuç: II. Osman Lehistan seferini düzenledi, yeniçerilerin disiplinsizliği yüzünden antlaşma imzalandı.

1621 Hotin Antlaşması

- Her iki devlet birbirlerinin topraklarına saldırmayacak.
- Hotin, Osmanlı'da kalacak (Boğdan'da)
- Lehistan'ın Kanuni döneminden beri verdiği kırk bin düka altını vereye devam edecek

Batıda **topraklarımıza toprak** kattığımız son antlaşma **1672 Bucaş Antlaşması**

Batıda son fethettiğimiz kale **Kamaniçe Kalesi**

II. Osman'ın Hotin seferi sonrası Yeniçeri Ocağını kaldırmak istemesi yeniçerilerin ayaklanmasına ve padişahı öldürmelerine sebep oldu

Bucaş Seferi 1672

Sebeb: Lehilerin Ukrayna Kazaklarına saldırması

Sonuç: Fazıl Ahmet Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu Lehistan içlerine kadar girdi. Antlaşma imzalandı.

1672 Bucaş Antlaşması

- Podolya Osmanlıya kalacak
- Ukrayna Osmanlı himayesinde kalmaya devam edecek
- Lehistan 22 Bin altın verecek

8



Sultan İbrahim (1640 - 1648)

Osmanlı - Venedik Savaşları

İlk Osmanlı Venedik Savaşı I. Mehmet (Çelebi) döneminde yapıldı.

Fatih döneminde 16 yıl savaşıldı ve ilk kez ayrıcalık verildi

II. Bayezit döneminde boy ölçüşecek hale geldik (İnebahtı, Modon, Koron ve Navarin kaleleri alındı)



Girit'in Fethi (1645 - 1669)

Girit'in Fethi 1645 - 1669

Kızlarağası Sümbül Ağa'nın Malta korsanlarınınca esir alınıp eşyalarının Girit'e satılması üzerine Sultan İbrahim adaya asker çıkardı.(1645)

- Venedik donanmasının güçlü
- Osmanlı maliyesinin zayıf
- XVII. yüzyıl siyasetinin karışık olması nedeniyle ada'nın fethi 24 yıl sürdü Limni, Bozcaada ve Eğriboz'u kaybettiler. Köprülü Mehmet Paşa bu adaları geri aldı



Ada'nın fethi IV. Mehmet döneminde Köprülü Fazıl Ahmet Paşa'nın Kandiye Kalesini alması ile tamamlandı. (1669)

Kuşatmanın 24 yıl sürmesi donanmanın eski gücünden uzak olduğunun göstergesidir.



Girit, II. Meşrutiyet sonrası 1908'de Yunanistan'a bağlandı

Osmanlı II. Balkan Harbi sonrası imzaladığı 1913 Atina antlaşması ile Girit'in Yunanistan'a ait olduğunu kabul etti.

9



Merzifonlu Kara Mustafa Paşa

Osmanlı - Rus İlişkileri

Osmanlı ile Rusya arasında ilk kez XVII. yüzyılda askeri ve siyasi gelişmeler yaşandı.

XVIII. yüzyılda en fazla savaştığımız devlet **Rusya**



Batı'da Osmanlının fethettiği son Kale Kamanıç Kalesi



Rusya'nın Osmanlı Devleti himayesindeki Özi Kazaklarına saldırınca Sadrazam Merzifonlu Kara Mustafa Paşa sefere çıktı.

- 1678'de Çehrin Kalesi alındı
- Rusların isteği ile Çehrin (Bahçesaray) antlaşması imzalandı

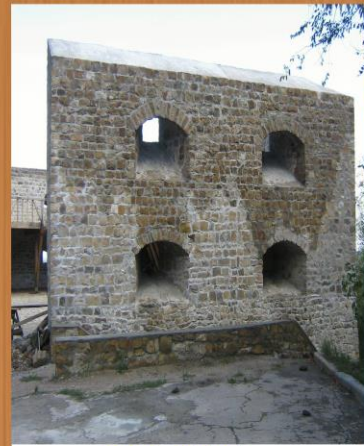
1678 Çehrin (Bahçesaray) Antlaşması

- Kiev Ruslarda Kalacak
- Özi (Dinyeper) Nehri iki devlet arasında sınır olarak kabul edilecek

Bu antlaşma IV. Mehmet döneminde imzalanmıştır.



Osmanlı Devleti ile Rusya arasında imzalanan ilk antlaşma



Çehrin Kalesi

10



III. Mehmed
(1595 - 1603)



I. Ahmed
(1603 - 1617)

Osmanlı - Avusturya İlişkileri

XVII. yüzyılda en fazla savaştığımız devlet **Avusturya**

XVIII. yüzyılda en fazla savaştığımız devlet **Rusya**



I. Dönem Savaşlar (1593 - 1606)

Sebe: Bosna Beylerbeyi Hasan Paşa'nın Avusturya'ya yaptığı bir akın sırasında pusuya düşürülüp şehit edilmesidir

Sonuç: III. Mehmet Eğri kalesini aldı. Eğri kalesine yardıma gelen Avusturya ordusu Haçova'da büyük bir yenilgiye uğradı. (1596) Kanije ve Estergon fethedildi. Avusturyalıların barış isteği üzerine Zitvatorok antlaşması imzalandı.



Bu antlaşma I. Ahmet döneminde imzalanmıştır.

1606 Zitvatorok Antlaşması

- Eğri, Kanije ve Estergon kaleleri Osmanlı'da kalacak
- Avusturya, Osmanlı Devletine verdiği 30.000 düka altınlık vergiyi kaldıracak bir defaya mahsus iki yüzbin kara kuruş savaş tazminatı ödeyecek
- Avusturya Arşidükası Mukaddes Roma Germen İmparatoru olarak kabul edilecek ve protokol bakımından Osmanlı Padişahlarına eşit sayılacaktı. Bundan böyle Avusturya İmparatorlarına Roma Çesarı denilecekti

➤ 1533 İstanbul antlaşması ile Avusturya'dan ilk vergi alınmıştı

Bu antlaşma ile **son kez** vergi alındı.

➤ 1533 İstanbul antlaşması ile Avusturya'ya siyasi üstünlük sağlanmıştı

Bu antlaşma ile **siyasi üstünlük** kaybedildi.

f Pars AKADEMİ



IV. Mehmet (1648 - 1687)

29 Şubat 1656 Çınar Vakası (Vaka-i Vakvakiye)

- Kaptan-ı Derya Zurnazen Mustafa Paşa ile Bostancıbaşı Hasan Ağa isyanın öncüleridir.
- Yeniçeriler Girit seferi sonrası ayarı düşük akçe ile maaş alınca ayaklandılar. Ayak divanında Mihter Ağa idamlarını talep ettikleri devlet adamlarının isimleri padişaha verdi.
- IV. Mehmet bunların bağışlanmasını istediysede sonuç olumsuz oldu. Yeniçeriler idam edilen devlet adamlarının kellelerini At Meydanındaki büyük Çınar ağacına astılar. Bu ağaç Cehennemde bulunan ve meyvesi insan kellesi olan **Vakvak Ağacı** 'na benzetilir.



Köprülü Fazıl Ahmet Paşa

II. Dönem Savaşlar (1662 - 1664)

Sebe: Erdel Beyi Rokoç'nin Avusturya'yı kışkırtması sonucu Avusturya'nın Erdel'e saldırmalarıyla savaşlar başladı

Sonuç: Fazıl Ahmet Paşa'nın Uyvar ve Neograd kalelerini almasıyla Avusturya barış istedi

Avusturya Uyvar kalesinin alınmasını imkasız olarak görüyordu. Kalenin fethi ile Uyvar önünde Türk gibi kuvvetli atasözünün söylenmesine neden oldu



Bu antlaşma IV. Mehmet döneminde imzalanmıştır.



1664 Vasfar Antlaşması

- Erdel Osmanlı'da kalacak
- Avusturya, 200.000 Karakuruş savaş tazminatı ödeyecek
- Uyvar ve Neograd Osmanlı'da; Zerivar Kalesi Avusturya'da kalacak

➤ 1533 İstanbul antlaşması ile Avusturya'dan ilk tazminat alınmıştı

Bu antlaşma ile **son kez** savaş tazminatı alındı.

➤ XVII. yüzyıl Avusturya ile imzalanan **son kazançlı** antlaşma

f Pars AKADEMİ



IV. Mehmet
(1648 - 1687)



II. Süleyman
(1687 - 1691)

Zenta Muharebesi (11 Eylül 1697)

Osmanlı İmparatorluğu ile Avusturya orduları arasında, 11 Eylül 1697 tarihinde Tisa Irmağı kıyısındaki Zenta'da yapılan ve Osmanlıların yenilgiyle sonuçlanan muharebedir. **16 yıl süren Osmanlı - Kutsal İttifak Savaşlarının son önemli çarpışması** olan bu savaşın ardından 1699 yılında Karlofça Antlaşması imzalandı.



II. Ahmet
(1691 - 1695)



II. Mustafa
(1695 - 1703)

III. Dönem Savaşlar (1683 - 1699)

Sebep: Avusturya İmparatoru I. Leopold'un baskısına maruz kalan Macarların Osmanlıdan yardım istemesi

Sonuç: İmre Tökeli, Merzifonlu Kara Mustafa paşa tarafından Orta Macaristan kralı ilan edildi. Avusturya kuşatıldı. (1683) Ancak Osmanlı büyük bir bozguna uğradı Belgrat'a kadar çekildi.

- Avusturya, Venedik, Lehistan, Rusya ve Malta'ya karşı (Kutsal İttifak) 16 yıl savaşıldı.
- IV. Mehmet, II. Süleyman, II. Ahmet ve II. Mustafa Kutsal İttifakı karşı mücadele edilen dönem padişahlarıdır.
- **II. Mustafa Kutsal İttifakı karşı ordunun başında sefere çıkan son Osmanlı padişahıdır.**

1699 Karlofça Antlaşması

-Banat ve Temeşvar hariç bütün Macaristan ve Erdel Beyliği Avusturya'ya... (Kaybedilen ilk Beylik)
 -Podolya ve Ukrayna Lehistan'a...
 -Mora ve Dalmasya kıyıları Venedik'e..
 -Antlaşmanın garantör devleti Avusturya (25 yıl)

Malta ve **Rusya** savaşa katılmalarına rağmen **Karlofça'ya katılmadı** (Malta'nın Osmanlı'ya sınırı yok)

İngiltere ve **Hollanda** savaşa katılmalarına rağmen **Karlofça'ya katıldı**

1700 İstanbul Antlaşması

- Azak kalesi ve çevresi Rusya'ya bırakıldı.
- Ruslar işgal ettikleri yerleri geri verecek
- Ruslar, İstanbul'da bir elçi bulunduracak
- Ruslar, Kudüs'ü serbestçe ziyaret edecek

Bu antlaşmalar **II. Mustafa** döneminde imzalanmıştır.

Ruslar, Azak'ı almakla Karadeniz'e ilk adımını attılar. İlk kez Karadeniz Türk gölü olma özelliğini yitirdi.

Azak Kalesi 1711 Prut antlaşmasıyla geri alındı

Azak Kalesi 1739 Belgrat antlaşmasıyla kesin olarak kaybedildi.

Orta Avrupa egemenliği kaybedildi. 1921'e dek sürececek olan geri çekiliş başladı. (Sakarya)



Kuyucu
Murat Paşa



I. Ahmed
(1603 - 1617)

I. Ahmed'in sadrazamı olarak görev yaptı. Anadolu'da çıkan isyanları şiddete dayalı bastırdı

XVII. ISLAHATLARI



f Pars AKADEMİ

Sultan Genç Osman tahta çıktığı sırada Sadrazam Damat Halil Paşa, İran seferindeydi. Osmanlı ordusu **Pul-i Şikeste** de yenilmesine rağmen, İranlılar, mukaddes saydıkları Erdebil şehrinin Osmanlılar'ın eline geçme ihtimali üzerine barış istediler. Bunun üzerine İran'la **Serav antlaşması** imzalandı.

- Şeyhülislam Esad Efendi'nin Kızı **Akile (Rukiye) Hanım** ile evlendi

Kanunnamelere aykırı olarak saray dışı evlilik yaptı Halkla bütünleşmeyi amaçladı

- Şeyhülislam'ın fetva dışındaki yetkilerini elinden aldı.

Amacı İlmîyenin devlet yönetimine karşımasını engellemek



II. Osman
(Genç Osman)
(1618 - 1622)

- Başkenti İstanbul'dan taşımayı düşündü.

Amacı Devşirme kökenlilerin devlet yönetimindeki etkinliğini azaltmak

- Hotin Seferi dönüşü Yeniçeri-ocağını kaldırmak istedi

Yedikule zindanlarında boğularak öldürüldü.



IV. Murat
(1623 - 1640)

- ▶ 11 yaşında tahta çıktı, 28 yaşında öldü
- ▶ Annesi Kösem Sultan devlet yönetiminde çok etkili olmuştur. (I. Ahmet'in eşi)
- ▶ Tahta çıktığı yıllarda Avrupa'da meydana gelen iç savaş **Otuz Yıl Savaşları**
- ▶ Ağabeyi I. Mustafa ikinci defa tahttan indirildi.
- ▶ **II. Murat - II. Mehmet - I. Mustafa iki defa Osmanlı tahtına çımıştır.**
- ▶ Bağdat'ın fethi sonrasında o meşhur sözünü söyledi.
Bağdat'ı almaya çalışmak, Bağdat'ın kendinden daha mı güzeldi ne!
- ▶ Tütün için sarhoş yeniçerilerin 1631 Büyük İstanbul Yangınına sebep olması üzerine İstanbul'da alkol ve tütünü yasakladı.

IV. Murat kendini yeterince güçlü ve idareyi ele alacak kabiliyet ve tecrübeye hissedince Yeniçerileri merasim için Sultan Ahmet Meydanı'nda topladığı, beklemekten canı sıkılan bir yeniçeri subayının disiplinsiz bir şekilde, padişah geçerken yaşı ile alaya varan sözler sarfetmesi üzerine kılıcı ile tek hamlede hem yeniçeriye hem de atını ikiye bölmüştür.

Bir gece Bağdat'ta onu öldürmek için odasına giren 4 cellatı öldürmüştür.

Konya'da Abisi Genç Osman'ın infazında rol oynadığı iddia edilen iki eski Yeniçeriye kalabalığın arasında tanınmış ve gürzülle öldürmüştür.

Şair Nef'i hicivleriyle ünlü divan şairidir, döneminin devlet adamlarını çarpık düzenini hicvetmektedir. Bazen hicivleri yüzünden başı derde giren Nef'i padişah tarafından defalarca uyarılmıştır ancak padişaha söz vermesine rağmen hiciv yazmaya devam edip Vezir Bayram Paşa hakkında hiciv kaleme alınca IV. Murat'ın emriyle 1635 yılında boğdurularak idam edilmiştir.

Yok artık!?



15

-IV. Murat'ın devrinde;

Nefi

Hazerfen Ahmet Çelebi

Lagari Hasan Çelebi

Bekri Mustafa

Evlia Çelebi

Şeyhülislam Yahya

gibi önemli kişiler yaşamıştır.

İtalyan düşünürü Machiavelli'nin "Prens" adlı eserini Türkçeye çevirtmiştir.

Devletteki aksaklıkları belirlemek için;

Katip Çelebi ve Koçi Bey'e Risale'ler hazırlattı.

İslahat Risaleleri, Kanuni döneminden itibaren yazılmaya başlandı.

İlber Ortaylı IV. Murad'ı "17. yüzyılın en büyük mareşali" ölümünü de "Büyük bir kayıp" olarak tarif eder

Tarhuncu Ahmet Paşa 1652 - 1656

- 1652'de IV. Mehmet döneminde sadrazam oldu.
- Gelirlerin 24 Milyon altın, giderlerin 25,5 Milyon altın olduğunu gördü.
- Saray masraflarını azaltmaya çalıştı.
- **Gelir-gider dengesini sağlamaya çalışan ilk devlet adamıdır.**
- Modern anlamda **ilk denk bütçe** oluşturdu.
- Sarayda çıkarları elden gidenler Tarhuncu'yu idam ettirdiler.

Tarhuncu'dan sonra işbaşına gelenlerin başarısızlığı üzerine Valide Turhan Sultan'a Vezir Köprülü Mehmet Paşa tavsiye edildi.



Köprülü Mehmet Paşa

Köprülüler

Köprülü Mehmet Paşa 1656 - 1661

- 1656'da IV. Mehmet döneminde sadrazam oldu.
- Saraya gelirken bazı şartlarda bulundu.
- **Yapacak olduğu çalışmalara rahat bir ortam hazırlamak istedi**
- Ulema arasındaki dini tartışmaları sona erdirdi.
- Devlet otoritesini sağlayıp maliyeyi düzeltti.
- Girit kuşatmasını Venediklilerin aldığı Limni, Bozcada ve Eğriboz'u geri aldı
- **Erdel Beyi Rakoçi'nin isyanı bastırıldı.**

Anadolu'da bağımsız yaşamaya alışmış Beylerbeyi ve Sancakbeyleri Abaza Hasan Paşa'nın etrafında toplanarak Köprülü'yü şikayet ettiler. Kanlı savaşlar sonrası asiler itaat altına alındı



16

Köprülü Fazıl Ahmet Paşa 1661 - 1676

- 1661'da IV. Mehmet döneminde sadrazam oldu.
- Erdel yüzünden Avusturya ile savaşlar yapıldı
- Savaş sonucunda **1664 Vasfar Antlaşması** antlaşması imzalandı.
- **Giritin fethi** gerçekleşti. (1669)
- Podolya ve Ukrayna'yı Osmanlıya katan **Bucaş Antlaşması** yapıldı.
- Çemberlitaş'ta bir kütüphane kurarak tüm klasik eserlerini Osmanlıca'ya çevirdi.

Köprülü Mehmet Paşa ve Köprülü Fazıl Ahmet paşa dönemleri **Duraklamada Yükselme Dönemi** diye tabir edilmektedir.



Köprülü Fazıl Ahmet Paşa



Merzifonlu Kara Mustafa Paşa

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa 1676 - 1683

- 1676 'da IV. Mehmet döneminde sadrazam oldu.
- Köprülü Mehmet Paşanın damadıdır
- Lehistan ile olan ilişkileri düzenledi.
- 1676'da Bucaş Antlaşmasını yeniledi
- II. Viyana seferine çıktı. (1683)
- Onun sonsuz hırsı tedbirsizliği ve Kırım Hanı Murat Giray'ın ihaneti sonucu bu sefer büyük bir felaketle sonuçlandı.

Islahatlar Padişah ve devlet adamları tarafından gerçekleştirildi
Islahatlarda Batı etkisi yoktur.

Yüzeysel olarak kaldı, halka indirgenemedi

Islahatlar ve isyanlar baskı ve şiddete dayalı gerçekleştirildi.

Mali ve askeri alanda gerçekleştirilmeye çalışıldı.

Çıkarları elden gidenler ıslahatlara engel olmaya çalıştı.

